

**Buro NVKC
Utrecht**

Telefoonnummer 010-7033119
Faxnummer 010-7044895
Kamernummer Na-420
E-mail r.vanschaik@erasmusmc.nl
Datum 09-03-2018

Betreft: Aanmelding Farmacogenetica project t.b.v. Publieksprijs NVKC 2017

Postbus 2040
3000 CA Rotterdam

's-Gravendijkwal 230
3015 CE Rotterdam

Geachte Commissie,

Hierbij willen wij het initiatief van de afdeling Klinische Chemie Erasmus MC op het gebied van informatievoorziening voor patiënt en arts aangaande **Farmacogenetica** bij u aanmelden.

Het betreft een vijftal gekoppelde initiatieven, zijnde: 1) opzetten van een vrij toegankelijke **website** met achtergrondinformatie voor patiënt en arts over Farmacogenetica (www.farmacogenetica.nl); 2) het ontwerpen van een **patiënten-informatiefolder**, 3) het ontwikkelen/inzetten van een **non-invasieve DNA-afname** kit, gebaseerd op wangslimvlies; 4) het opstarten van een **Polikliniek Farmacogenetica in de psychiatrie**, en 5) het instellen van een **Consultlijn Farmacogenetica**.

De uitgebreide beschrijving van deze initiatieven vindt u hieronder.

Met vriendelijke groet,

KLINISCHE CHEMIE

Afdelingshoofd
Prof. dr. Y.B. de Rijke

Klinisch Chemici:
Prof. dr. R.H.N. van Schaik
Dr. H. Russcher
Dr. A.N. Tintu
Dr. C.R.B. Ramakers
Dr. S.A.A. van den Berg

Dr. S.G. Heil (Mol. Bioloog)

APOTHEEK

Prof. Dr. T. van Gelder (KlinFarmac.)
Dr. B. Koch (Ziekenhuisapotheker)

Prof. Dr. Ron HN van Schaik
Hoogleraar Farmacogenetica
Laboratoriumspecialist Klinische Chemie

Prof Dr Yolanda B. de Rijke
Afdelingshoofd
Laboratoriumspecialist Klinische Chemie

ERASMUS MC PROJECT FARMACOGENETICA

De afdeling Klinische Chemie biedt sinds 2015 DNA-diagnostiek aan voor geneesmiddeltherapie op maat: Farmacogenetica. Hierdoor kan het aantal bijwerkingen worden verminderd (inclusief aantal ziekenhuisopnames) en effectiviteit van therapie worden verhoogd. Ter ondersteuning van deze diagnostiek zijn er in het belang van patiënt en arts 5 initiatieven gestart vanuit de Klinische Chemie:

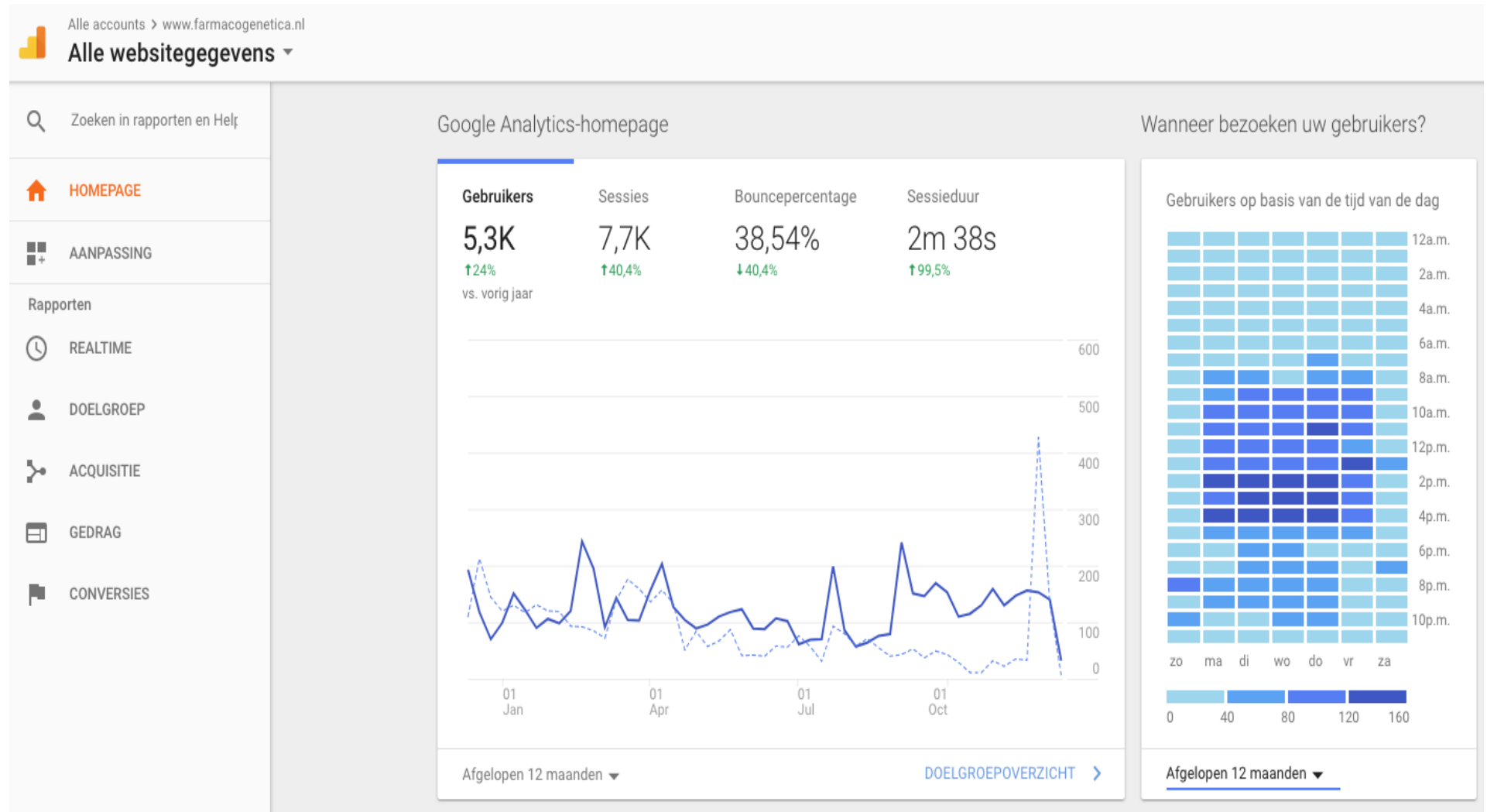
1. Vanwege de vele (algemene) vragen over Farmacogenetica van zowel zorgverleners als van patiënten, heeft de afdeling Klinische Chemie van het Erasmus MC de **website** www.farmacogenetica.nl opgezet. Naast het veelvuldig gebruik van deze site, is deze een belangrijke ondersteuning om dit expertisegebied van de klinische chemie toegankelijk te maken voor patiënten. In 2017 waren er 5.300 gebruikers in 7.700 sessies. Maandelijks zijn er gemiddeld 553 site hits (zie bijlage 1).
2. Voor patiënten die angstig zijn voor een bloedafname, danwel voor patiënten die moeten reizen naar een bloedafnamepost, heeft de afdeling Klinische Chemie **DNA-afnamekits** ontworpen (bijlage 2). Bij aanvraag door een arts worden deze kits rechtsreeks naar de patiënt gestuurd. Die kan zelf met een wattenstaafje aan de binnenkant van de wang wat materiaal afnemen en met meegeleverde retourenveloppe naar het laboratorium sturen. Door dit initiatief ervaart de patiënt minder fysieke en mentale belasting. In 2017 werd hier in 35% van het totaal aantal testen (n=7.720) gebruik van gemaakt.
3. Een **patiënten-informatiefolder** met achtergrondinformatie over farmacogenetica (zie bijlage 3) is tevens ontworpen en wordt meegezonden met de DNA-afnamekits.
4. Aangezien artsen aangaven dat zij met name bij psychiatrische patiënten niet altijd goed konden inschatten of en hoe Farmacogenetica kan helpen, heeft de afdeling Klinische Chemie in samenwerking met de afdeling Psychiatrie met toestemming van de Raad van Bestuur een pilot voor een **Polikliniek Farmacogenetica** van 1 dag/week ter ondersteuning van arts en patiënt opgezet. In September 2017 is Dr. Roos van Westrhenen, Psychiater en Klinisch Farmacoloog, begonnen met deze polikliniek bij de afdeling Psychiatrie voor de regio ter ondersteuning van farmacogenetische analyses van de afdeling Klinische Chemie. Inmiddels zit dit spreekuur helemaal vol en zijn er in 2017 in totaal zelfs al 40 patiënten naar deze polikliniek verwezen. Dit succes is de reden voor het Erasmus MC om deze polikliniek ook in 2018 voort te zetten. Patiënten zijn enthousiast: no-show is <5%; (erg laag voor psychiatrie), het initiatief is inmiddels regio overstijgend (mensen uit heel Nederland worden verwezen, o.a. Heerlen, Almelo, Amsterdam, Alkmaar), patiënten worden vanuit andere Academische centra (UMCU, AMC) verwezen en er zijn inmiddels structurele afspraken met centra over doorverwijzing. Inmiddels zijn wij in gesprek met AMC en UMC Radboud die dit initiatief willen overnemen.
www.erasmusmc.nl/patientenzorg_algemeen/nl/nieuws-zorg/Medicatie-op-basis-DNA-profiel/
www.skipr.nl/actueel/id31992-erasmus-mc-opent-polikliniek-farmacogenetica.html
<https://www.youtube.com/watch?v=9WkPOPSGZTg>
5. De afdeling Klinische Chemie ontving vele vragen van artsen maar ook van patiënten over de achtergronden van Farmacogenetica als ook over interpretatie van de resultaten. Per 1 september 2017 heeft de afdeling Klinische Chemie een apotheker in dienst genomen (Dr. Maja Matic) voor de **Farmacogenetica Consultlijn** (010-7038775) die zowel artsen als patiënten kunnen consulteren bij hun inhoudelijke vragen over Farmacogenetica en geneesmiddel gebruik. In 3 maanden tijd zijn er 125 consulten geweest, waarvan 57 van artsen (46%), 46 van patiënten (37%), 18 van apothekers (15%) en 4 overig (4%).

Google Analytics Farmacogenetica Period 2017

Visitors/Users: 5,3 K

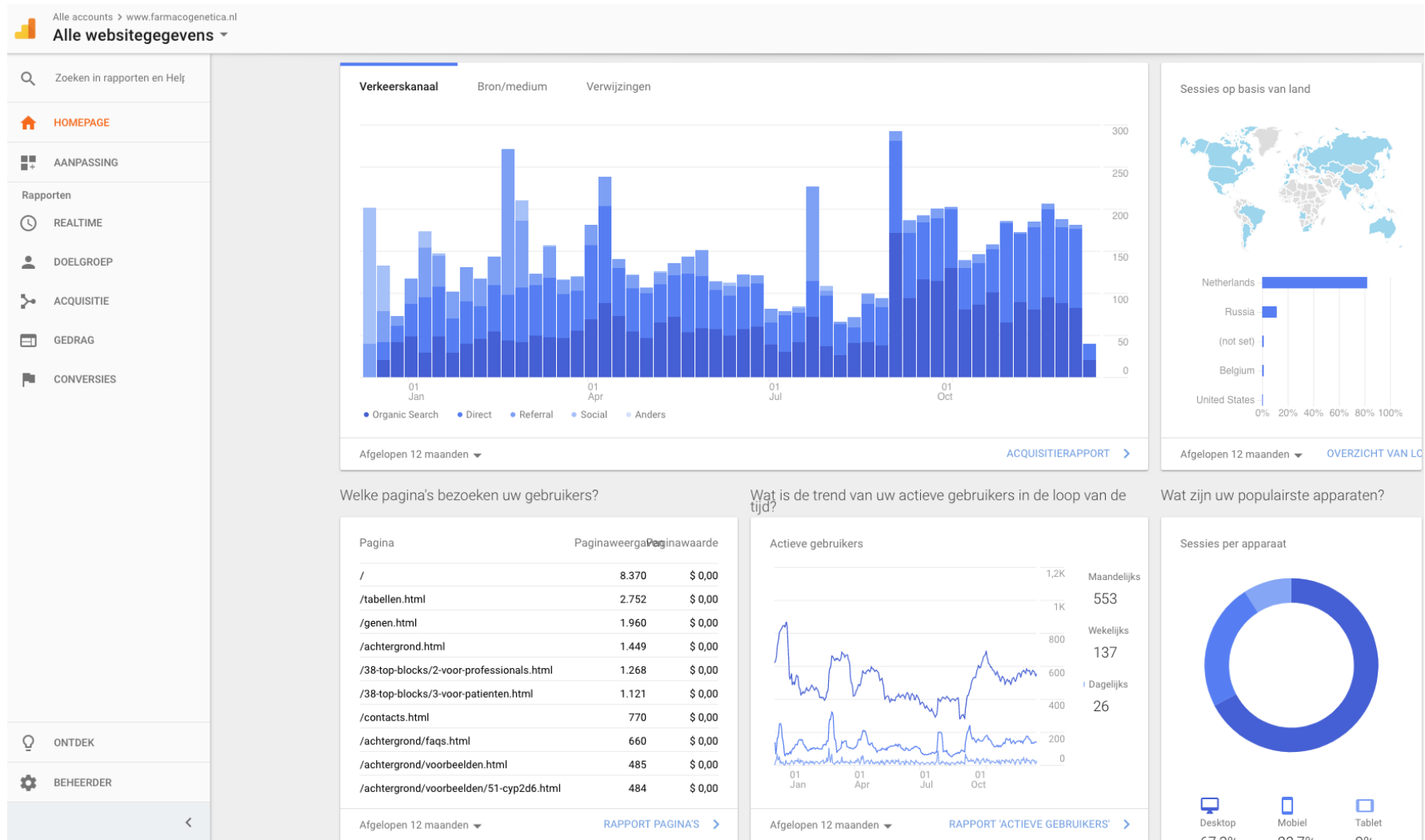
Pageviews/Sessions: 7.7 K

Session time: 2m 38s

Favorite pages • Desktop users: 68%

Organic Search=Google • Direct Search=direct to website • Social via LinkedIn

Praktische informatie

Waar kunnen deze tests gedaan worden?

De Afdeling Klinische Chemie Erasmus MC is een Internationaal Expertisecentrum Farmacogenetica, en biedt hoogwaardige kwaliteit (CE-IVD) testen voor meer dan 20 enzymen. De testen worden wekelijks uitgevoerd: de uitslag wordt binnen 1-2 weken na ontvangst bij ons aan de behandelaar gerapporteerd. Een aantal testen (DPYD, TPMT) worden binnen 3 dagen gerapporteerd.

Hoe aan te vragen?

Via specialist, huisarts of eventueel apotheker. Let op het vermelden van de AGB code op de aanvraag! Dit kan via een bloedafname (hoeft niet in het Erasmus MC: een bloedafname lab kan uw bloed met aanvraagformulier doorsturen naar het Erasmus MC). Of door via het aanvraagformulier een DNA afname-kit aan te vragen, waarmee u wangslimvlies kunt insturen. Het aanvraagformulier is te vinden op www.erasmusmc.nl/farmacogenetica.

Kwaliteit

De Afdeling Klinische Chemie Erasmus MC is ISO15189 geaccrediteerd (M098), en sinds 2008 Internationaal (IFCC) erkend als Expertisecentrum Farmacogenetica. Het levert hoge kwaliteit analyses volgens vigerende richtlijnen en is lid van het Netwerk Klinische Farmacogenetica Nederland (www.pgx-net.nl).

Kosten

De kosten voor de meeste bepalingen zijn rond de €68 per test (NZA 070004); voor de enzymen waarvoor meer dan 8 varianten worden getest (o.a. CYP2D6, CYP3A4, BChE) ligt het tarief rond de €174 (NZA 070007). (NZA tarieven 2017, prijswijzigingen voorbehouden). Exacte prijzen op te vragen via www.erasmusmc.nl onder 'ODV tarieven'.

Dekt de verzekering dit?

Als er sprake is van een medische vraag (bijwerkingen, ineffectiviteit) geven de verzekeraars aan dat deze testen in principe vergoed worden. Bij twijfel na te vragen bij de verzekeraar. Bij aanvraag via de huisarts wordt de rekening rechtstreeks naar de verzekeraar gestuurd. De test gaat mogelijk wel ten koste van het eigen risico.

Voor welke medicijnen?

Abacavir	Flecainide	Plavix
Abilify	Flucloxacilline	Prezal
Acenocoumarol	Fluoxetine	Propafenon
Allopurinol	Haldol	Risperdal
Amitriptyline	Haloperidol	Risperidon
Anafril	Imipramine	Rytomonorm
Aripiprazol	Irinotecan	Tamoxifen
Atomoxetine	Lansoprazol	Sarotex
Atorvastatine	Lexapro	Selokeen
Azathioprine	Losac	Seroxat
Bupropion	Marcoumar	Sertraline
Capecitabine	Mercaptopurine	Sinequan
Cipramil	Metoprolol	Sintrom
Cisordinol	Nexium	Simvastatine
Citalopram	Nirlotinib	Strattera
Clopidogrel	Nortilen	Tambocor
Clomipramine	Nortipyline	Tamoxifen
Codeïne	Omeprazol	Tofranil
Doxepine	Orap	Tegafur
Efavirenz	Oxycodon	Tramadol
Efexor	OxyNorm	Tryptizol
Eliglustat	OxyContin	Venlafaxine
Escitalopram	Paclitaxel	Vfend
Esomeprazol	Pantoprazol	Voriconazol
5-FU	Pantozol	Zaldiar
Fenprocoumon	Paroxetine	Zoloft
Fenytoïne	Pimozide	Zuclophenthixol

* Advisering volgens KNMP Kennisbank

Meer weten?

Websites: www.farmacogenetica.nl
www.erasmusmc.nl/farmacogenetica
Email: farmacogenetica@erasmusmc.nl
Telefoon: 010-70 40 283

Intercollegiaal consult: Prof. Dr. R.H.N. van Schaik,
Hoogleraar Farmacogenetica en Klinisch Chemicus
Telefoon: 010-70 33 119 / 70 40 283

Erasmus MC

Erasmus MC
Universitair Medisch Centrum Rotterdam

2017/2018

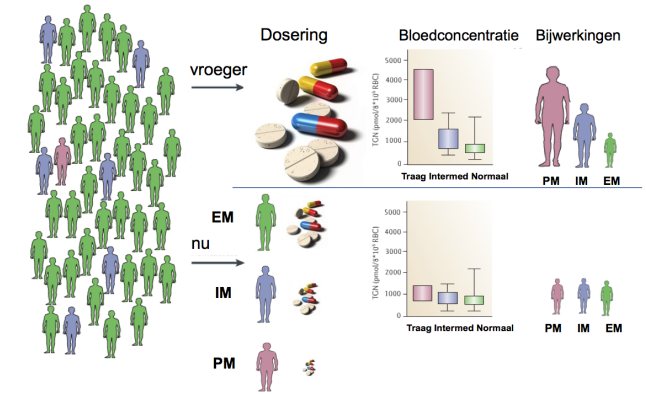

Farmacogenetica 'Uw medicatie op maat'

(Inter)Nationaal Expertisecentrum Farmacogenetica
Afd. Klinische Chemie Erasmus MC Rotterdam
www.erasmusmc.nl/farmacogenetica

“Minder bijwerkingen, effectievere therapie”

■ Dosereren op basis van DNA informatie

Wat is Farmacogenetica?

Farmacogenetica is het onderzoek van DNA om in te schatten hoe snel geneesmiddelen worden afgebroken door het lichaam.

Doel: Vaststellen wat de juiste dosering is per persoon: *Medicatie op Maat*.

Afbraak van geneesmiddelen

Geneesmiddelen worden afgebroken in de lever. Het lichaam doet dat om te beschermen tegen vreemde stoffen. De concentratie van geneesmiddelen in het bloed wordt bepaald door de dosis die u krijgt voorgeschreven en hoe snel het lichaam deze middelen afbreekt. Het risico op bijwerkingen alsook de effectiviteit van een geneesmiddel zijn vaak gekoppeld aan een juiste bloedspiegel.

Bij het voorschrijven van geneesmiddelen wordt ervan uitgegaan dat iedereen geneesmiddelen met dezelfde snelheid kan afbreken (metaboliseren). Dat is echter niet het geval: de enzymen die hiervoor zorg dragen, zijn niet bij iedereen in gelijke mate aanwezig. Erfelijkheid speelt hierbij een belangrijke rol.

Een DNA test kan aantonen welke enzymen iemand wel, en welke enzymen iemand niet heeft.

Enzymen in de lever

Cytochroom P450 enzymen zijn betrokken bij de afbraak van 80% van alle geneesmiddelen. Het enzym CYP2D6 bijvoorbeeld breekt 20-30% van alle geneesmiddelen af. Andere enzymen in de lever zijn o.a. CYP1A2, CYP2B6, CYP2C9, CYP2C19, CYP3A4 en CYP3A5. Voor ieder geneesmiddel zijn weer andere enzymen van belang.

Genetische polymorfismen

Het DNA van personen verschilt onderling. Ook het DNA van enzymen in de lever. Kleine verschillen in het DNA worden genetische polymorfismen genoemd. Als gevolg hiervan mist bijvoorbeeld 5-10% van de bevolking het enzym CYP2D6, en 2-3% het enzym CYP2C19.

Vertaling naar enzymactiviteit

Iedereen heeft 2 kopieën van het DNA: 1 kopie van vader en 1 kopie van moeder. Indien twee inactieve kopieën aanwezig zijn een enzym is iemand een trage metaboliseerder (poor metaboliser: PM). Met 1 actieve kopie is er een verminderde enzymactiviteit: intermediere metaboliseerders (IM). Er kan ook sprake zijn van een ultrasnelle metaboliseerders (UM). Voor het CYP2D6 zijn 2-3% van de mensen een UM. Normale metaboliseerders worden ook wel ‘extensieve metaboliseerders’ (EM) genoemd.

Hoe vast te stellen?

Het DNA zit in iedere cel. Daarom kan de DNA informatie van enzymen in de lever worden vastgesteld door wat bloed, speeksel of wangslimvlies te analyseren.

Wat kunt u ermee?

De landelijke apothekers vereniging KNMP heeft momenteel voor meer dan 80 geneesmiddelen doseringsadviezen beschikbaar op basis van DNA. Iedere apotheker heeft toegang tot die adviezen en kan bewaken dat u altijd medicatie op maat krijgt. **Belangrijk:** wijzig als patiënt NOOIT zelf uw medicatie!

DNA Paspoort

De informatie van het DNA van aantal enzymen bij elkaar vormt een DNA paspoort voor medicatie. Het Erasmus MC geeft deze DNA paspoorten uit.

Erasmus MC
Nederlands Expertisecentrum Farmacogenetica
Ad: Klinische Chemie
Erasmus MC Rotterdam

Farmacogenetica Profiel

Contact: farmacogenetica@erasmusmc.nl Telefoon: 010-7233119
www.erasmusmc.nl/farmacogenetica
www.farmacogenetica.nl

Bij een afwijkend metabolisme zou voor een aantal geneesmiddelen mogelijk een aangepaste dosering beter passen. Dit is echter uitsluitend ter beoordeling van uw arts of apotheker. Doseringsvoorstellen zijn door uw apotheker te vinden in de KNMP-Kennisbank Farmacogenetica.

Naam: Test Erasmus MC/ruS		Geb. datum: 01/01/1980	
BSN: 12345678		Uitgifte kaart: 14/07/2014	
Gen:	Ultras:	Metabolisme:	Prevalentie:
CYP1A2	*1/*1	Normaal	45%
CYP2B6	*4/*5	Intermediair	25%
CYP2C9	*1/*2	Intermediair	17%
CYP2C19	*1/*1	Normaal	80%
CYP2D6	*1/*2AN	Ultrasnel	3%
CYP3A4	*1/*1	Normaal	80%
CYP3A5	*1/*1	Non-expressor	80%
UGT1A1	*1/*1	Normaal	99%
UGT2B7	*1/*2A	Intermediair	2%
HLA-B*57:01	NEE	Normaal	96%
TPMT	*1/*1	Normaal	89%
VKORC1	AA	Gevoelig	20%

* in汉族 bevolking, kan afwijken bij andere etniciteiten

■ Een DNA paspoort (Farmacogenetica Profiel)

